

Een glimp van eeuwigheid

Tekst: Martin Maassen (www.doopsgezind.nl)

‘Is Europa een stervende zwaan? Eurosceptici menen van wel. Het is niet zo. Europa heeft bewezen dermate veerkrachtig te zijn dat zij uit elke doodstrijd levend te voorschijn komt, sterker dan voorheen. De Europese zwaan is de gevederde tweelingzuster van de feniks, de mythische vogel die steeds uit haar as herrijst.’ Het zijn de beginwoorden van een strijdbare Christiane Berkvens-Stevelinck, Remonstrants theologe, in haar nieuwste boek *Erfenis Europa, toekomst van een stervende zwaan*. Berkvens probeert in negen kernbegrippen de culturele kroonjuwelen van Europa te omschrijven. Het gaat daarbij om verwondering, nieuwsgierigheid, vertrouwen in de vooruitgang, verantwoordelijkheid, tolerantie, geduld, vrijheid, idealisme en schoonheid. Christiane Berkvens gaat daarbij op dezelfde wijze te werk als in haar inspirerende boek *Catechismus van de compassie*, dat zij samen met Ad Alblas en Brigida Almeida maakte. Begrippen worden gekoppeld aan uitingen in de kunst en cultuur. Dat gebeurt allemaal op een aangenaam lichtvoetige wijze. Zo worden we bij ‘vrijheid’ via de beginwoorden van de Marseillaise, Walewein (een neef van koning Arthur), de film *What women want*, Augustinus, Arminius, Spinoza (‘het doel van de staat is vrijheid’) en Mozes bij de zich splijtende Rode Zee, naar de strijd tegen de slavernij gevoerd. Zo eindigen we bij Asterix en Obelix en bij Sophie Scholl, een Duitse studente die samen met haar broer lid was van *Die Weisse Rose*, een studentenverzetsgroep tegen de nazi’s. *Gedanken sind frei*.

Het begrip ‘geduld’ leidt ons uiteindelijk tot zaken als ‘slow food’ en de achtste deugd ‘geduld’ (piëta) in een schilderij van Vincent van Gogh. Maar daarvoor zijn we nog even deelgenoot van de glansrol van Simone Signoret in *La vie devant soi*. Signoret speelt daarin een joodse oud-prostitutuee, Madame Rosa, die in Parijs een huis voor kinderen van prostituties runt. Momo, een haar pupillen, draait

daarin de rollen om als hij Madame Rosa de laatste jaren van haar leven trouw blijft. Geduld wordt met geduld beloont.

Ieder kernbegrip wordt door Christiane Berkvens verbonden aan 'een kostbaar bezit aan beeldende kunst, literatuur, muziek en films, als geschenk aangeboden aan nieuwsgierige mensen die kennis willen nemen van hun eigen erfenis'. Dat Berkvens daarbij zeer associatief en in een hoog tempo zaken aan elkaar verbindt, werkt niet storend, integendeel. Iedere associatie roept als het ware een nieuwe op. Of met de negen kernbegrippen alle Europese, culturele kroonjuwelen zijn gevangen (voor 'wijsheid' en 'openheid' was ook zeker plaats geweest) laat na het lezen en vooral ook zien en ervaren van *Erfenis Europa* zelfs de kniesoor koud.

Onder 'schoonheid' wordt ons aangeraden een beeld van het eerder beschreven noorderlicht te verbinden met passages uit een stuk van de componist Sibelius. 'Pure schoonheid. Een glimp van eeuwigheid.'

Het is aan Christiane Berkvens te danken dat we al die glimpen mogen opvangen.

Erfenis Europa van Christiane Berkvens-Stevelinck is uitgegeven door uitgeverij Skandalon.